

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

KPS.410.1.1.2025

Pan
Marcin Stanecki
Główny Inspektor Pracy

Państwowa Inspekcja Pracy
Główny Inspektorat Pracy
Ul. Barska 28/30
02-315 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 12 – Państwowa Inspekcja Pracy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowa Inspekcja Pracy ¹ , Główny Inspektorat Pracy ² ul. Barska 28/30, 02-315 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Stanecki, Główny Inspektor Pracy, od 14 czerwca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Katarzyna Łażewska-Hrycko, Główny Inspektor Pracy, od 10 lutego 2021 r. do 15 czerwca 2024 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Anna Marszałek-Rochowicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KPS/85/2024 z 17 grudnia 2024 r.

(akta kontroli tom I str. 1, 4-5)

¹ Dalej: PIP.

² Dalej: GIP.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 12 – Państwowa Inspekcja Pracy. Ocenie podlegały w szczególności: – realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych, – sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych, – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań, – nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek. Przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, – kontroli przestrzegania ustalonych dla części 12 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia, – analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia, – kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych, – analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań, – analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa przez podległe jednostki finansowane w ramach części 12 – Państwowa Inspekcja Pracy. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.</i>

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 12 – Państwowa Inspekcja Pracy.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W wyniku kontroli 5,8% wydatków zrealizowanych przez dysponenta części 12 stwierdzono, że zostały one poniesione w granicach kwot określonych w planie finansowym, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ufp. Nie stwierdzono przypadków niecelowych i niegospodarnych wydatków.

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm., dalej: ufp.

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

Ustalono natomiast, że jedna z sześciu decyzji o blokowaniu wydatków w wysokości 3236,0 tys. zł została podjęta po 87 dniach od uzyskania informacji o posiadaniu nadmiaru środków, o których mowa w art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, co było działaniem nierzetelnym.

Pięć zbadanych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzonych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁶ oraz regulacjami wewnętrznymi. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawierania i rozliczania umów, ani sporządzania i opisywania dokumentów księgowych.

NIK pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2024 r. System kontroli zarządczej zapewniał kontrolę nad prawidłowością sporządzania sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Główny Inspektor Pracy co do zasady⁷ prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 12, według zasad określonych w art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Dochody budżetowe
Opis stanu faktycznego	W ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.⁹ w części 12 – Państwowa Inspekcja Pracy zaplanowano dochody w wysokości 3007,0 tys. zł. Wykonanie dochodów PIP wyniosło 3108,6 tys. zł i było wyższe od kwoty planowanej o 3,4%. W porównaniu do 2023 r.¹⁰ kwota zrealizowanych dochodów była niższa o 13,0%. Główne źródła dochodów stanowiły: – wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych¹¹ w kwocie 1143,5 tys. zł (36,8% dochodów ogółem); w porównaniu do 2023 r. spadek o 4,1%,

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm., dalej: ustawa Pzp.

⁷ Stwierdzono jedną nieprawidłowość dotyczącą dokonania blokady po upływie 87 dni od dnia powzięcia informacji o występowaniu nadmiaru środków.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. U. poz. 122 ze zm., dalej: ustawa budżetowa.

¹⁰ Dochody zrealizowane w 2023 r. wyniosły 3574,7 tys. zł.

¹¹ Na wpływy te składały się: kary pieniężne nakładane przez inspektorów pracy na podstawie ustawy z 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1539 ze zm.) – 928,9 tys. zł, kary pieniężne i grzywny nakładane na pracodawców delegujących pracowników z terytorium RP na podstawie ustawy z 10 czerwca 2016 r. o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 73 ze zm.) – 123,3 tys. zł i grzywny w celu przymuszenia nakładane przez inspektorów pracy na podstawie ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132 ze zm.) – 91,2 tys. zł.

- wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych w kwocie 1025,4 tys. zł (33,0% dochodów ogółem); w porównaniu do 2023 r. spadek o 25,2%¹²,
- wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w kwocie 421,0 tys. zł (13,5% dochodów ogółem); w porównaniu do 2023 r. wzrost o 34,2%¹³,
- wpływy z usług w kwocie 173,5 tys. zł¹⁴ (5,6% dochodów ogółem); w porównaniu do 2023 r. wzrost o 56,0%,
- wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych w kwocie 168,9 tys. zł (5,4% dochodów ogółem); w porównaniu do 2023 r. wzrost o 37,5%.

Niższe wykonanie dochodów w porównaniu do 2023 r. spowodowane było w szczególności niższymi wpływami z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych i prawnych oraz kar i odszkodowań wynikających z umów.

(akta kontroli tom I str. 208-214, 448-480)

W 2024 r. GIP zaplanował w wysokości 133,4 tys. zł, natomiast **wykonanie dochodów GIP** wyniosło 30,4 tys. zł, co stanowiło 22,8% kwoty ujętej w planie i było niższe o 82,2% w porównaniu do dochodów wykonanych w 2023 r.¹⁵

Główny Inspektor Pracy wyjaśnił, że niższe wykonanie dochodów wynikało głównie z:

- braku wpływów z opłat egzaminacyjnych (zaplanowano z tego tytułu dochód w wysokości 62 tys. zł), ponieważ nie zebrała się grupa chętnych do uzyskania tytułu rzeczoznawcy BHP w liczbie pozwalającej na pokrycie kosztów organizacji egzaminu w akceptowalnej stawce,
- konieczności zwrotu jednej z firm IT kary umownej w kwocie 78,7 tys. zł, pobranej przez GIP w 2015 r. i zapłaty odsetek na kwotę 21,4 tys. zł w związku z zawarciem przez Prokuratorię Generalną RP ugody z tą firmą.

(akta kontroli tom I str. 215, 448-480)

Według stanu na koniec 2024 r. **w części 12** wystąpiły **należności pozostałe do zapłaty** w kwocie 4767,4 tys. zł. Były one niższe w porównaniu do 2023 r. o 1,5%¹⁶ Należności dotyczyły m.in.:

- grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób prawnych – 2915,3 tys. zł,
- grzywien i innych kar pieniężnych od osób fizycznych – 1372,4 tys. zł,
- odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat – 173,0 tys. zł.

W GIP na koniec 2024 r. wystąpiły **należności pozostałe do zapłaty** w kwocie 203,5 tys. zł i były niższe w porównaniu do 2023 r.¹⁷ o 19,4 %. Należności dotyczyły:

¹² Na wpływy te składały się: kary pieniężne nakładane przez inspektorów pracy na podstawie ustawy o transporcie drogowym – 714,0 tys. zł, kary pieniężne i grzywny nakładane na pracodawców delegujących pracowników z terytorium RP na podstawie ustawy o delegowaniu pracowników – 209,7 tys. zł i grzywny w celu przymuszenia – 101,7 tys. zł.

¹³ W tym sprzedaż samochodów 326,1 tys. zł i sprzedaż innych składników majątku 94,9 tys. zł.

¹⁴ Usługi szkoleniowe, hotelowe i gastronomiczne świadczone przez Ośrodek Szkoleniowy PIP we Wrocławiu.

¹⁵ Wykonanie dochodów GIP w 2023 r. wyniosło 170,6 tys. zł.

¹⁶ W 2023 r. należności pozostałe do zapłaty w PIP wyniosły 4838,1 tys. zł.

¹⁷ W 2023 r. należności pozostałe do zapłaty w GIP wyniosły 242,9 tys. zł.

- kar i odszkodowań wynikających z umów – 125,7 tys. zł¹⁸,
- wpływów z pozostałych odsetek – 77,8 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 448-480)

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

2.1.1 W ustawie budżetowej zaplanowano na 2024 r. dla części 12 wydatki w wysokości 551 478,0 tys. zł¹⁹. W ciągu roku budżetowego dokonano trzech zmian w budżecie PIP na łączną kwotę 1347,0 tys. zł. Decyzje w sprawie zmian w budżecie²⁰ dotyczyły przesunięć między paragrafami i nie wpłynęły na ogólną kwotę wydatków ujętą w planie.

Planu wydatków na 2024 r. nie zwiększano środkami z rezerwy ogólnej i rezerw celowych. Nie wystąpiły także wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.

Wykonanie wydatków w części 12 wyniosło 519 770,7 tys. zł, tj. 94,3% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. wydatki były wyższe o 15,2%²¹.

Wydatki GIP w 2024 r. wyniosły 76 696,4 tys. zł, tj. 83,0% planu po zmianach i były wyższe o 19,2% od wydatków w 2023 r.²². Na wzrost wydatków rok do roku wpływ miały głównie: wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych, wzrost minimalnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, wzrost cen paliw i energii, a także wzrost zatrudnienia, wzrost wynagrodzeń pracowników oraz intensyfikacja działań, w tym prewencyjno-promocyjnych.

(akta kontroli tom I str. 208-219, 448-480)

Według stanu na koniec 2024 r. **zobowiązania PIP** wyniosły 30 391,2 tys. zł i w porównaniu do roku 2023 były wyższe o 16,8%²³. Zobowiązania dotyczyły w szczególności:

- dodatkowego wynagrodzenia rocznego dla pracowników PIP za 2024 r. – 23 299,3 tys. zł,
- składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy – 3955,2 tys. zł,
- zakupu usług pozostałych – 1277,1 tys. zł.

Zobowiązana GIP według stanu na koniec roku 2024 wyniosły 3531,6 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. były wyższe o 17,6%²⁴. Zobowiązania GIP dotyczyły w szczególności:

- dodatkowego wynagrodzenia rocznego dla pracowników PIP za 2024 r. – 2281,5 tys. zł,
- zakupu usług pozostałych – 648,6 tys. zł,

¹⁸ Kary umowne i odsetki od dwóch spółek.

¹⁹ W planie na 2023 r. przewidziano wydatki w wysokości 453 433,0 tys. zł, a w planie po zmianach w wysokości 457 703,0 tys. zł.

²⁰ Z 10 czerwca 2024 r. na kwotę 14,0 tys. zł, z 21 czerwca 2024 r. na kwotę 99,0 tys. zł oraz z 26 listopada 2024 r. na kwotę 1234,0 tys. zł.

²¹ Zrealizowane wydatki PIP w 2023 r. wyniosły 451 102,7 tys. zł.

²² Zrealizowane wydatki GIP w 2023 r. wyniosły 64 338,2 tys. zł.

²³ Zobowiązania PIP w 2023 r. wynosiły 26 026,9 tys. zł.

²⁴ Zobowiązania GIP w 2023 r. wynosiły 3002,5 tys. zł (po korekcie).

- składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy – 385,4 tys. zł.

Wydatki w części 12 przeznaczono na:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych w kwocie 504 773,6 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianach i 97,1% wydatków ogółem,
- wydatki majątkowe w kwocie 11 397,9 tys. zł, tj. 42,3% planu po zmianach i 2,2% wydatków ogółem,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie 3594,0 tys. zł, tj. 93,7% planu po zmianach i 0,7% wydatków ogółem.

W związku ze zmianą struktury wydatków w porównaniu do 2023 r. o 15,2% (PIP) i 19,2% (GIP), Dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów wyjaśniła, że głównymi przyczynami wzrostu zrealizowanych wydatków były wyższe wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wzrost wydatków majątkowych – w przypadku PIP spowodowany rozpoczętymi inwestycjami budowlanymi oraz zakupami informatycznymi, a w przypadku GIP – wzrostem wydatków na zakupy środków trwałych do obsługi centralnie zarządzanego informatycznego systemu SEOD. Ponadto w GIP wzrosły wydatki bieżące w związku z podniesieniem wysokości opłat za administrowanie i czynszów oraz kosztu usług w związku ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę.

(akta kontroli tom I str. 310-311, 448-480)

2.1.2 Główny Inspektor Pracy od września do grudnia 2024 r. podjął sześć decyzji w sprawie blokowania planowanych na rok 2024 wydatków w łącznej wysokości 25 540,4 tys. zł²⁵.

Badaniem objęto wszystkie sześć decyzji. Zostały one podjęte głównie na podstawie wniosków składanych przez Okręgowych Inspektorów Pracy w związku z nadmiarem posiadanych środków, co wynikało m.in. z niemożności realizacji części zadań inwestycyjnych, np. unieważnienia postępowania na zakup budynku na potrzeby statutowe Oddziału OIP Kraków w Nowym Sączu²⁶.

Stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą jednej z sześciu badanych decyzji, dotyczącą 12,7% ogólnej kwoty zablokowanych wydatków. 19 września 2024 r. GIP podjął decyzję o blokadzie środków w wysokości 3236,0 tys. zł. Była to część środków z kwoty 7519,0 tys. zł przyznanej PIP ustawą budżetową z przeznaczeniem na planowane nowe zadania związane z realizacją procedowanej ustawy o ochronie osób zgłaszających naruszenie prawa²⁷. Blokada została dokonana prawie trzy miesiące od ogłoszenia ustawy, co było działaniem nierzetelnym. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I str. 220-282, 288-306)

2.1.3. Dysponent części 12 nie otrzymał w 2024 r. od Prezesa Rady Ministrów wiążących poleceń wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 i Fundusz Pomocy.

2.1.4. Badaniem pod kątem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności objęto realizację wydatków w kwocie 29 999,0 tys. zł, co stanowiło 5,8% wydatków dysponenta głównego części 12 oraz 39,1% wydatków GIP.

²⁵ Decyzje z 19 września, 3 października, 8 listopada oraz 23 i 30 grudnia 2024 r.

²⁶ Decyzja w sprawie blokowania wydatków w wysokości 6950,0 tys. zł z 23 grudnia 2024 r.

²⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928), dalej: ustawa o ochronie sygnalistów.

Doboru wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych, odpowiadających pozapłacowym wydatkom. Próba w kwocie 22 300,0 tys. zł (31 dowodów księgowych) została wylosowana metodą monetarną (MUS²⁸), a w sposób celowy dokonano wyboru 15 dowodów księgowych w kwocie 7699,0 tys. zł. W wyniku przeprowadzonego badania nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dowodów księgowych.

(akta kontroli tom I str. 481-580)

2.1.5. W 2024 r. PIP poniosła wydatki w kwocie 2347,5 tys. zł **na działania promocyjne i reklamowe**, w tym 65 w formie kampanii prewencyjno-informacyjnych, konkursów i programów i publikacji oraz 18 w formie szkoleń na rzecz partnerów społecznych.

(akta kontroli tom I str. 312-313)

2.1.6. W 2024 r. GIP zaplanował 19 zamówień publicznych, w tym dziewięć wartości poniżej 130,0 tys. zł i 10 o wartości równej lub przekraczającej progi unijne (130,0 tys. zł). W trakcie roku dokonano czterech aktualizacji planu²⁹ – jednostka zrezygnowała z realizacji trzech postępowań, a jedno dodała. Plan po zmianach zawierał 17 pozycji, w tym siedem na dostawy i 10 na usługi.

Plan zamówień publicznych wraz z aktualizacjami był publikowany przez GIP w Biuletynie Zamówień Publicznych³⁰ oraz Biuletynie Informacji Publicznej PIP w terminach i zakresie określonym w art. 23 ust. 1 i 3 ustawy Pzp. Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach publicznych zostało przekazane do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych 17 lutego 2024 r., tj. w terminie i zakresie wynikającym z art. 82 ustawy Pzp.

Unieważniono cztery postępowania. Ze sprawozdania wynika, że **na podstawie zamówień przeprowadzonych na podstawie ustawy Pzp GIP zawarł w 2024 r. 16 umów** na łączną kwotę 21 039,0 tys. zł³¹. Dwa postępowania rozpoczęte w 2024 r. nie zakończyły się w tym samym roku. W zakresie zamówień publicznych wyłączonych ze stosowania ustawy Pzp w 2024 r. GIP zawarł jedną umowę na kwotę 204,9 tys. zł (zamówienie dotyczące nabycia własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości – wynajem miejsc garażowych dla samochodów służbowych PIP GIP). Ponadto GIP udzielił 495 zamówień klasycznych z wyłączeniem przepisów ustawy Pzp z uwagi na wartość zamówienia poniżej 130 tys. zł – łączna wartość udzielonych takich zamówień wyniosła 2097,3 tys. zł. Wartość wszystkich udzielonych zamówień w 2024 r. wyniosła 23 341,1 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 1-149)

Kontrolą w zakresie prawidłowości udzielania zamówień publicznych oraz zakupów z wyłączeniem stosowania ustawy Pzp objęto łącznie pięć postępowań (trzy prowadzone w trybie przetargu nieograniczonego – art. 132 ustawy Pzp i dwa udzielone z wyłączeniem ustawy Pzp z uwagi na wartość poniżej progu 130 tys. zł). Łączna wartość wydatków poniesionych w 2024 r. w ramach umów zawartych w wyniku badanych zamówień wyniosła 7608,0 tys. zł, co stanowiło 1,5% wydatków dysponenta głównego oraz 9,9% wydatków GIP. Dotyczyły one:

²⁸ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

²⁹ Zamieszczenie planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2024 r. – 23 lutego 2024 r., aktualizacje – 8 maja, 27 czerwca, 23 września i 16 października 2024 r.

³⁰ Dalej: BZP.

³¹ 14 umów w postępowaniach wszczętych i zakończonych w 2024 r. oraz dwie umowy zawarte w postępowaniu rozpoczętym w 2023 r., a zakończonym w 2024 r.

- Dostawy komputerów przenośnych z systemem operacyjnym oraz monitorów dla jednostek PIP³² (przetarg nieograniczony). Szacowana wartość zamówienia 5390,0 tys. zł. Łączna wartość zawartych umów 7042,3 tys. zł, poniesiony wydatek w 2024 r. w tej samej wysokości.
- Promocji kampanii informacyjno-edukacyjnej "Legitna praca" reklama zewnętrzna/komunikacja miejska³³ (przetarg nieograniczony). Szacowana wartość zamówienia 325,2 tys. zł, wartość umowy 351,2 tys. zł, wydatek w 2024 r. w tej samej wysokości.
- Promocji kampanii informacyjno-edukacyjnej "Legitna praca" w Internecie³⁴ (przetarg nieograniczony). Szacunkowa wartość zamówienia 162,6 tys. zł, wartość umowy i wydatek 160,4 tys. zł.
- Najmu sześciu miejsc parkingowych (z wyłączeniem ustawy Pzp). Wydatek 25,2 tys. zł. W związku z podwyższeniem opłaty za miejsce parkingowe do 700,0 zł (netto) miesięcznie za jeden samochód przez dotychczasowy podmiot, zawarto umowę na najem miejsc parkingowych z innych podmiotem ze stawką 350,0 zł (brutto) miesięcznie za jeden parkowany samochód.
- Usługi cateringowej dla 192 osób podczas uroczystości wręczania odznaczeń państwowych zasłużonym pracownikom PIP w Pałacu Prezydenckim w ramach uroczystości obchodów jubileuszu 105-lecia istnienia Inspekcji Pracy (z wyłączeniem ustawy Pzp). Wydatek 28,8 tys. zł. Ustalono, że uroczystość organizowana była w Pałacu Prezydenckim w dniu 19 września 2024 r. Jedynym podmiotem realizującym obsługę oficjalnych uroczystości w Pałacu Prezydenckim było Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP, którego organem założycielskim jest Szef Kancelarii Prezydenta RP. W związku z powyższym odstąpiono od procedury rozpoznania rynku i dokonano zamówienia usługi cateringowej od tego Centrum. Szacunkowa wartość zamówienia została ustalona na kwotę 25,0 tys. zł (30,7 tys. zł z podatkiem od towarów i usług) na podstawie oferty Centrum. Poniesiony wydatek wyniósł 28,8 tys. zł (usługa objęła catering dla 180 osób).

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówień publicznych. W zamówieniach objętych badaniem terminowo zamieszczano w BZP ogłoszenia wyników postępowań po ich zakończeniu. Zamówienia udzielone z wyłączeniem ustawy Pzp z uwagi na wartość poniżej progu 130 tys. zł, przeprowadzono w trybie wewnętrznych zasad i trybu udzielania zamówień publicznych w jednostkach organizacyjnych PIP³⁵.

(akta kontroli tom II str. 150-590)

2.1.7. Wydatki na wynagrodzenia w PIP w 2024 r. wyniosły 351 250,0 tys. zł i były wyższe o 19,6% od wydatków na ten cel w 2023 r.³⁶. Wydatkowana kwota była równa kwocie ujętej w planie po zmianach.

³² Trzy umowy zawarte z jednym podmiotem 9 sierpnia 2024 r. o wartości 6199,2 tys. zł, 664,2 tys. zł i 179,0 tys. zł. Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia ukazało się w BZP 27 sierpnia 2024 r. Ogłoszenia o wykonaniu umowy w części pierwszej i trzeciej zamieszczono 7 października, a części drugiej 24 września 2024 r.

³³ Umowa nr 2024/BZP 00676453/01, zawarta została 18 września 2024 r., a ogłoszenie o udzieleniu zamówienia zamieszczono w BZP 4 października 2024 r. Umowa została zrealizowana do 13 grudnia 2024 r., a ogłoszenie o wykonaniu umowy zamieszczono 30 grudnia 2024 r.

³⁴ Umowa zawarta 29 sierpnia 2024 r, ogłoszenie o udzieleniu zamówienia – 6 września 2024 r.

³⁵ Zarządzenie nr 6/21 GIP z 25 stycznia 2021 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych w PIP.

³⁶ Wydatki na wynagrodzenia w 2023 r. wyniosły 293 699,0 tys. zł.

Na 2024 r. zaplanowano w **PIP** zatrudnienie na poziomie 2790 etatów, tj. o 30 więcej niż w 2023 r. **Przeciętne zatrudnienie** wyniosło 2513 etatów i było mniejsze o dwa etaty w stosunku do przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. Stan zatrudnienia wg sprawozdania Rb-70³⁷ na koniec 2024 r. wyniósł 2684 etatów i był wyższy o 20 etatów w porównaniu do 2023 r. Na wynagrodzenia osobowe dla nowych pracowników oraz na pochodne od wynagrodzeń, wpłaty na PPK i odpisy na ZFŚS przeznaczono m.in. 4283,0 tys. zł z 7519,0 tys. zł planowanych na nowe zadania, które miały wynikać z ustawy o ochronie sygnalistów.

W przypadku osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 11,6 tys. zł i było o 1,9 tys. zł wyższe w porównaniu do 2023 r., tj. 19,8%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w 2024 r. wyniosło 15,6 tys. zł i było o 0,5 tys. zł niższe niż w 2023 r., tj. o 3,0%.

W 2024 r. w **GIP przeciętne zatrudnienie** wyniosło 221 etatów, tj. o cztery etaty więcej niż w 2023 r. Stan zatrudnienia wg sprawozdania Rb-70 na koniec 2024 r. wyniósł 232,1 etatu i był niższy o 0,4 etatu w porównaniu do stanu na koniec 2023 r.

(akta kontroli tom I str. 315-325)

W 2024 r. w GIP zawarto jedną umowę zlecenia z osobą wykonującą zadania pomocnicze (wydatek 3,0 tys. zł) oraz 16 umów o dzieło, w tym sześć z własnymi pracownikami (wydatek 52,3 tys. zł). W 2023 r. nie zawarto ani jednej umowy zlecenia na okres powyżej trzech miesięcy, zawarto natomiast jedną umowę o dzieło.

Badaniem objęto trzy umowy, których łączna wartość i poniesione wydatki wyniosły 15,3 tys. zł. Przedmiotem umów była aktualizacja przepisów umieszczanych w bazie Nawigator i wykorzystywanych przez inspektorów pracy, napisanie broszury „BHP w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Lista kontrolna z komentarzem” oraz na wykonanie projektu architektoniczno-budowlanego małego zakładu produkcyjnego z naniesionymi błędami projektowymi w zakresie wymagań BHP, niezbędnego do przeprowadzenia egzaminu pisemnego przez Komisję Kwalifikacyjną do Oceny Kandydatów na Rzeczników ds. BHP. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących zawierania i rozliczenia tych umów.

(akta kontroli tom I str. 326-366)

W PIP w 2024 r. zawarto 30 umów na usługi eksperckie i doradcze skutkujące wydatkiem w wysokości 137,7 tys. zł. Badaniem objęto sześć umów zawartych przez GIP (wydatek w 2024 r. wyniósł 75,7 tys. zł). Cztery umowy dotyczyły czynności doradczych prawnych, jedna przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na świadczenie usług telekomunikacji stacjonarnej w technologii VOIP (wydatek OIP Poznań) i jedna audytu stanu wdrożenia ochrony danych osobowych (wydatek OIP Warszawa). Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących zawierania i rozliczenia tych umów.

(akta kontroli tom I str. 367-425)

2.1.8. W planie wydatków majątkowych i inwestycyjnych na 2024 r. ujęto środki w wysokości 26 843,0 tys. zł, czyli w wysokości ustalonej w ustawie budżetowej.

³⁷ Sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

Zatwierdzony 12 lutego 2024 r. plan obejmował wydatki majątkowe o wartości 25 402 tys. zł z przeznaczeniem na realizację 54 zadań, w tym: 5343,0 tys. zł na wydatki inwestycyjne związane z budownictwem (14 zadań) i 19 479,0 tys. zł na zakupy inwestycyjne (40 zadań).

Ponadto w planie ujęto kwotę 1330,0 tys. zł przeznaczoną na zakup systemu teleinformatycznego w związku planowanymi nowymi zadaniami związanymi z ustawą o ochronie sygnalistów (rozdysonowanie tej kwoty zostało wstrzymane do czasu regulacji ustawowej), a kwotę 111,0 tys. zł zachowano w rezerwie ze względu na niestabilną sytuację cen towarów i usług oraz możliwość pojawienia się wydatków nieplanowanych.

W trakcie roku zrezygnowano z jednego zadania o wartości 10,0 tys. zł, a wprowadzono 13 nowych zadań o łącznej wartości 615,0 tys. zł. Środki na nowe zadania pochodziły z ww. rezerwy 111,0 tys. zł oraz zmniejszenia wartości innych zadań. Kwota wydatków majątkowych wg planu po zmianach wyniosła 26 942,0 tys. zł i była przewidziana na realizację 66 zadań. W pełnym zakresie zrealizowano 51 zadań, a cztery zadania zrealizowano częściowo. Nie zrealizowano 11 zadań o wartości 12 600,7 tys. zł, w tym m.in. nie zakupiono siedziby dla oddziału w Nowym Sączu (6950,0 tys. zł), nie zakupiono serwerów oraz licencji Windows (3675,0 tys. zł), nie zakupiono systemu teleinformatycznego (1330,0 tys. zł), nie zainstalowano paneli fotowoltaicznych w OIP w Rzeszowie (320,0 tys. zł) oraz nie uruchomiono stacji ładowania pojazdów elektrycznych w OIP Warszawa (93,0 tys. zł). Siedem zadań przeniesiono do realizacji na kolejny rok (o wartości 5290,0 tys. zł).

Ostatecznie **w części 12** budżetu państwa zrealizowano **wydatki majątkowe** na kwotę 11 397,9 tys. zł, tj. 42,5% ustawy budżetowej i 42,3% planu po zmianach. Wykonanie wydatków majątkowych na poziomie 42,3% spowodowane było głównie rezygnacją z kupna siedziby dla oddziału w Nowym Sączu, ponieważ oferent nie przedstawił wymaganych dokumentów dotyczących pozwolenia na użytkowanie z klauzulą ostateczności. Przesunięcie terminu zakupu serwerów spowodowane było częściowo sytuacją powodziową (wniosek wykonawcy), a częściowo koniecznością powtórzenia czynności w postępowaniu przetargowym. Systemu teleinformatycznego nie zakupiono, ponieważ w ostatecznej wersji ustawy o ochronie sygnalistów znalazły się inne niż pierwotnie planowano ustalenia dotyczące zadań PIP.

Wydatki na zakupy inwestycyjne GIP zostały zablokowane w decyzjach z 19 września 2024 r., 3 października 2024 r., 8 listopada 2024 r., 16 grudnia 2024 r., 23 grudnia 2024 r. i 30 grudnia 2024 r. na łączną kwotę 15 050,0 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 426-447)

GIP, co do zasady, w sposób prawidłowy sprawował nadzór i kontrolę w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ufp, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.

(akta kontroli tom III str. 1-74)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Jedna z sześciu blokad planowanych wydatków w 2024 r. w wysokości 3236,0 tys. zł (tj. 12,7% łącznej kwoty zablokowanych wydatków) została podjęta po prawie trzech miesiącach (87 dni) od uzyskania informacji o posiadaniu nadmiaru środków, o których mowa w art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, co było działaniem nierzetelnym.

Według pierwotnych planów PIP miała odgrywać istotną rolę w obsłudze przygotowywanej ustawy o ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa (późniejsza nazwa ustawa o ochronie sygnalistów) i spodziewała się nowych obowiązków dotyczących ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa. W związku z tym zgłosiła do projektu ustawy budżetowej na 2024 r. środki w wysokości 7519,0 tys. zł, z przeznaczeniem na nowe, planowane zadania. Z tej kwoty planowano przeznaczyć na wynagrodzenia osobowe dla nowych pracowników (dodatkowe 30 etatów) – 3530,0 tys. zł, na pochodne od wynagrodzeń, wpłaty na PPK i odpisy na ZFŚS – 753,0 tys. zł, na wydatki rzeczowe – 1906,0 tys. zł i na wydatki majątkowe 1330,0 tys. zł. Projekt budżetu PIP został bez korekt włączony do budżetu państwa na 2024 r.

Ustawa o ochronie sygnalistów została uchwalona 14 czerwca 2024 r., podpisana przez Prezydenta RP 19 czerwca 2024 r., a ogłoszona 24 czerwca 2024 r.³⁸ W ostatecznym kształcie ustawy PIP nie została wymieniona jako realizator nowych zadań. W związku z powyższym PIP zrezygnowała z planowanych wydatków rzeczowych i majątkowych na ten cel. Decyzję o dokonaniu blokady środków przewidzianych na ich zakup podjęto jednak dopiero 19 września 2024 r., czyli po upływie 87 dni (czyli niemal trzech miesięcy) od dnia ogłoszenia ustawy. Decyzja dotyczyła blokady środków w wysokości 3236,0 tys. zł (w tym 1330,0 tys. zł przewidzianych na zakup systemu informatycznego). PIP wykorzystała natomiast środki na 30 nowych etatów. Zatrudnieni pracownicy zostali skierowani do realizacji innych zadań PIP.

GIP wyjaśnił, że podstawą decyzji z 19 września 2024 r. w sprawie blokowania planowanych wydatków był art. 177 ust. 1 ufp, który stanowi, że w przypadku nadmiaru posiadanych środków (przypadek PIP) może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych. Przepis ten wymaga określenia kwoty nadmiaru posiadanych środków, ale nie określa terminu, w którym dysponenti części budżetowych powinni dokonać blokady wydatków. Zaznaczył ponadto, że dopiero po podpisaniu ustawy przez Prezydenta RP 19 czerwca 2024 r. Urząd mógł przystąpić do analiz. Przyjęcie ustawy zbiegło się ze zmianą na stanowisku Głównego Inspektora Pracy. Po objęciu stanowiska GIP powołał zespół, który przeanalizował przepisy ustawy o ochronie sygnalistów. Analizy te pozwoliły określić wysokość oszczędności i wówczas została podjęta decyzja o blokadzie.

NIK nie w pełni podziela te wyjaśnienia. Zwrócić należy uwagę na konieczność niezwłocznego blokowania wydatków budżetowych, na co również wskazywał Minister Finansów w piśmie skierowanym do dysponentów budżetu państwa w sprawie blokowania planowanych wydatków oraz procedury pracy w systemie Trezor³⁹: „Jak co roku, w ramach sprawowanej przez Ministra Finansów ogólnej kontroli nad realizacją dochodów i wydatków budżetu państwa pragnę Państwu przypomnieć o konieczności niezwłocznego blokowania planowanych wydatków budżetowych w przypadku stwierdzenia przesłanek określonych przepisem art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych w ramach sprawowanego przez dysponentów części budżetowych nadzoru i kontroli nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych. (...)”. Ponadto w opinii NIK zmiana na stanowisku GIP nie powinna wpływać na prawidłowość bieżącego funkcjonowania jednostki.

(akta kontroli tom I str. 220-282, 288-306)

³⁸ Dz. U. poz. 928.

³⁹ Pismo Ministra Finansów z 26 października 2023 r., znak sprawy: BP2.412.7.2023.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W 2024 r. w części 12 – Państwowa Inspekcja Pracy nie poniosła wydatków w ramach budżetu środków europejskich.

(akta kontroli tom I, str. 314)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie wydatków w 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki objęte kontrolą poniesiono w granicach kwot określonych w planie finansowym, w sposób celowy i oszczędny. Stwierdzona w trakcie kontroli nieprawidłowość dotycząca opóźnienia w podjęciu decyzji o zablokowaniu planowanych wydatków w związku ze stwierdzeniem nadmiaru środków, nie miała wpływu na ocenę całego obszaru.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 12 – Państwowa Inspekcja Pracy i sprawozdań jednostkowych Głównego Inspektora Pracy:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 12 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli tom I str. 448-480, 581-590)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

V. Wnioski

Wniosek W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o dokonywanie blokad planowanych wydatków budżetowych niezwłocznie po uzyskaniu informacji o zaistnieniu sytuacji nadmiaru posiadanych środków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴⁰ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 14 kwietnia 2025 r.

z upoważnienia

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Michał Jędrzejczyk

/podpisano elektronicznie/

⁴⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.